

ฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1659/2546

บริษัท หลักทรัพย์เอกธำรง จำกัด (มหาชน)
นาย อุดม ดวงจันทร์โจทก์
จำเลย

ป.พ.พ. มาตรา 150

ป.วิ.พ. มาตรา 55

พ.ร.บ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535 มาตรา 98 (3)

จำเลยฎีกาว่าโจทก์กระทำการฝ่าฝืนต่อประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในเรื่องที่โจทก์มิได้นำหลักทรัพย์ของจำเลยออกขายในวันที่ 30 ตุลาคม 2539 แม้โจทก์จะกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนต่อประกาศดังกล่าวจริงก็เป็นเรื่องระหว่างตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกับโจทก์ซึ่งเป็นสมาชิกจะดำเนินการไปตามกฎหมายข้อบังคับและประกาศดังกล่าวต่อไประหว่างกันเองหาจะมีผลกระทบต่อความรับผิดชอบของจำเลยที่ทำหนังสือรับชำระหนี้ซึ่งโจทก์ใช้เป็นมูลฟ้องคดีนี้ให้จำเลยชำระหนี้ตามหนังสือดังกล่าวไม่ อีกทั้งขณะตกลงทำหนังสือรับชำระหนี้ จำเลยยอมรับว่าเป็นหนี้โจทก์ตามจำนวนที่ปรากฏในหนังสือรับชำระหนี้จริง แสดงให้เห็นว่าจำเลยยอมรับว่าโจทก์มิได้กระทำการใดอันเป็นการเอาเปรียบจำเลยซึ่งเป็นลูกค้ำเพราะหากจำเลยเห็นว่าโจทก์เอาเปรียบจำเลยแล้ว จำเลยคงไม่ทำหนังสือรับชำระหนี้ดังกล่าวให้แก่โจทก์ จำเลยจึงไม่อาจยกเอาเหตุแห่งความเสียหายเปรียบดังกล่าวขึ้นโต้แย้งเพื่อให้พ้นความรับผิดชอบตามหนังสือรับชำระหนี้ดังกล่าวหนังสือรับชำระหนี้จึงใช้บังคับแก่จำเลยได้ หากตกเป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 150 ไม่ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องให้จำเลยรับผิดชอบตามหนังสือรับชำระหนี้ได้

โจทก์ฟ้องและแก้ไขคำฟ้อง ขอให้บังคับจำเลยชำระเงินจำนวน 969,087.40 บาทพร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 12.75 ต่อปีของต้นเงิน 948,922.80 บาท นับแต่วันถัดจากวันฟ้องจนกว่าชำระเสร็จแก่โจทก์

จำเลยให้การและแก้ไขคำให้การ ขอให้ยกฟ้อง

ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยชำระเงิน 948,922.80 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 12.75 ต่อปี นับแต่วันที่ 11 มีนาคม 2540 จนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์(ดอกเบี้ยถึงวันฟ้องวันที่ 12 พฤษภาคม 2540 ให้ไม่เกิน 20,164.40 บาท)

จำเลยอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่า ให้จำเลยชำระเงินจำนวน 948,922.80 บาทพร้อมด้วยดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 12.75 ต่อปี ของต้นเงินจำนวน 907,968.69 บาท นับตั้งแต่วันที่ 11 มีนาคม 2540 เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จสิ้นแก่โจทก์ นอกจากนี้แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้น

จำเลยฎีกา

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "ข้อเท็จจริงเบื้องต้นที่คู่ความไม่ได้เถียงกันชั้นฎีกาฟังได้ว่าโจทก์เป็นบริษัทหลักทรัพย์และเป็นสมาชิกตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับและประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย วันที่ 29 ธันวาคม 2538 โจทก์กับจำเลยทำสัญญาหน้าและ/หรือตัวแทนและให้กู้ยืมเงินเพื่อซื้อขายหลักทรัพย์ตามเอกสารหมาย จ.3 และ จ.4 ภายหลังจากนั้นจำเลยสั่งให้โจทก์ซื้อและขายหลักทรัพย์หลายรายการจนถึงวันที่ 30 ธันวาคม 2539 จำเลยทำหนังสือรับชำระหนี้ตามเอกสารหมาย จ.7 ให้ไว้แก่โจทก์ ต่อมาวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2540 และวันที่ 10 มีนาคม 2540 โจทก์นำหลักทรัพย์ของจำเลยที่วางไว้เป็นประกันออกขาย นำเงินมาชำระหนี้ตามหนังสือรับชำระหนี้

พิเคราะห์แล้ว มีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยว่า หนังสือรับชำระหนี้ตามเอกสารหมาย จ.7 ตกเป็นโมฆะหรือไม่ จำเลยฎีกาว่า หนังสือรับชำระหนี้ที่จำเลยทำให้แก่โจทก์ไว้ดังกล่าวเกิดขึ้นจากการที่โจทก์ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและโจทก์มีเจตนาเอาเปรียบจำเลยซึ่งเป็นลูกค้ำ เป็นการต้องห้ามมิให้โจทก์กระทำตามมาตรา 98(3) แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 จึงตกเป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 150 นั้น ซึ่งจำเลยนำสืบว่า จำเลยสั่งซื้อขายหุ้นผ่านโจทก์ระหว่างเดือนมกราคม 2539 ถึงเดือนเมษายน 2539 โดยมีการวางตัวสัญญาใช้เงินไว้เป็นประกัน ต่อมาหุ้นมีราคาตกลงโดยตลอด วันที่ 17 ตุลาคม 2539 โจทก์เรียกให้จำเลยส่งหลักประกันเพิ่ม จำเลยได้ส่งหลักประกันเพิ่มและแจ้งให้โจทก์นำหุ้นออกขายทันที ต่อมาเมื่อโจทก์ให้จำเลยทำหนังสือรับชำระหนี้ตามเอกสารหมาย จ.7 แล้ว จำเลยทราบว่าโจทก์ไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับและประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยตามเอกสารหมาย ล.1 ถึง ล.4 โดยวันที่ 29 ตุลาคม 2539 หลักทรัพย์ที่จำเลยวางเป็นหลักประกันมีราคาต่ำกว่าอัตราส่วนที่โจทก์ต้องปฏิบัติตามประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเรื่องหลักเกณฑ์วิธีการและอัตราส่วนในการให้กู้ยืมเงินเพื่อซื้อหลักทรัพย์โดยมีหลักทรัพย์มาวางเป็นประกัน ฉบับลงวันที่ 16 ตุลาคม 2535 ข้อ 4(4) และฉบับลงวันที่ 9 มีนาคม 2538 ข้อ 3 เอกสารหมาย ล.3 และ ล.4 คือหลักทรัพย์มีราคาต่ำกว่าร้อยละ 15 ซึ่งโจทก์จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายคือบังคับขายหลักทรัพย์ในวันรุ่งขึ้นคือวันที่ 30 ตุลาคม 2539 จะได้เงินจำนวน 1,848,850 บาท เมื่อหักค่าธรรมเนียมออกจำนวน 9,244.25 บาท แล้ว จำเลยมีเงินจากการขายหลักทรัพย์มากกว่าหนี้เงินที่จำเลยต้องชำระให้แก่โจทก์ตามหนังสือรับชำระหนี้เอกสารหมาย จ.7 เห็นว่าฎีกาของจำเลยที่ว่าโจทก์กระทำการฝ่าฝืนต่อประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เอกสารหมาย ล.3 ในเรื่องที่โจทก์มิได้นำหลักทรัพย์ของจำเลยออกขายในวันที่ 30 ตุลาคม 2539 แม้โจทก์จะกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนต่อประกาศดังกล่าวตามที่จำเลยอ้างจริง ก็เป็นเรื่องระหว่างตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกับโจทก์ซึ่งเป็นสมาชิกจะดำเนินการไปตามกฎหมายข้อบังคับและประกาศดังกล่าวต่อไประหว่างกันเองหาไม่ผลกระทบต่อความรับผิดชอบของจำเลยที่ทำหนังสือรับชำระหนี้ตามเอกสารหมาย จ.7 ซึ่งโจทก์ใช้เป็นมูลฟ้องคดีนี้ให้จำเลยชำระหนี้ตามหนังสือดังกล่าวไม่ หนังสือรับชำระหนี้ตามเอกสารหมาย จ.7 จึงหาตกเป็นโมฆะเพราะเหตุดังกล่าว โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องจำเลยให้รับผิดชอบตามหนังสือรับชำระหนี้ดังกล่าวได้ ส่วนฎีกาของจำเลยที่ว่า โจทก์กระทำการอันเป็นการเอาเปรียบจำเลยซึ่งเป็นลูกค้ำโดยให้จำเลยทำหนังสือรับชำระหนี้ตามเอกสารหมาย จ.7 ขึ้น เป็นการต้องห้ามตามมาตรา 98(3) แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 จึงตกเป็นโมฆะ เห็นว่า ที่จำเลยฎีกาว่า หากโจทก์ขายหลักทรัพย์ของจำเลยวันที่ 30 ตุลาคม 2539 จำเลยจะได้เงินมากกว่าภาระหนี้ที่ต้องใช้ให้แก่โจทก์เสียอีกนั้น ขณะทำหนังสือรับชำระหนี้ตามเอกสารหมาย จ.7 เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2539 ซึ่งเป็นเวลาภายหลังที่จำเลยอ้างว่าตนเองเสียเปรียบประมาณ 2 เดือนแต่จำเลยก็มีได้โต้แย้งใด ๆ ขณะตกลงทำหนังสือรับชำระหนี้และยอมรับว่าเป็นหนี้โจทก์ตามจำนวนที่ปรากฏในหนังสือรับชำระหนี้ดังกล่าวจริง ทั้งตามข้อ 1 ในหนังสือรับชำระหนี้ดังกล่าว จำเลยยอมรับว่า "บรรดาภาระหนี้เงินกู้ยืมเพื่อซื้อขายหลักทรัพย์และ/หรือความรับผิดชอบต่าง ๆ ที่ได้มีขึ้นจากการซื้อขายหลักทรัพย์และหลักฐานหรือเอกสารแห่งหนึ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือเกี่ยวเนื่องกับสัญญา MARGIN ดังกล่าวที่มีขึ้นก่อนและ/หรือในขณะที่ทำหนังสือฉบับนี้ เป็นรายการที่ถูกต้องและมีผลผูกพันและสมบูรณ์ตามกฎหมายทุกประการลูกค้ำจะไม่ยกเอาเหตุของความไม่สมบูรณ์ของภาระหนี้ความรับผิดชอบและหลักฐานเอกสาร หรือเหตุอื่นใดขึ้นโต้แย้งกับบริษัทโดยเด็ดขาด" เช่นนี้แสดงให้เห็นว่า

จำเลยยอมรับว่าโจทก์มิได้กระทำการใดอันเป็นการเอาเปรียบจำเลยซึ่งเป็นลูกค้า เพราะหากจำเลยเห็นว่าโจทก์เอาเปรียบจำเลยแล้ว จำเลยคงไม่ทำหนังสือรับชำระหนี้ดังกล่าวให้แก่โจทก์ ดังนั้น จำเลยจึงไม่อาจยกเอาเหตุแห่งความเสียหายเปรียบดังกล่าวขึ้นโต้แย้งเพื่อให้พ้นความรับผิดชอบตามหนังสือรับชำระหนี้ดังกล่าว หนังสือรับชำระหนี้ตามเอกสารหมายเลข จ.7 จึงใช้บังคับแก่จำเลยได้หากตกเป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 150 ดังฎีกาของจำเลยไม่ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องให้จำเลยรับผิดชอบตามหนังสือรับชำระหนี้ตามเอกสารหมายเลข จ.7 ได้สำหรับฎีกาของจำเลยที่ว่า ประเด็นข้อพิพาทข้อ 1 และข้อ 2 ก็เช่นเดียวกัน จำเลยได้นำพยานหลักฐานเข้าสืบในคดีได้สมตามข้อต่อสู้ของจำเลยเมื่อศาลฎีกาฟังว่าโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องเพราะเหตุหนังสือรับชำระหนี้ โจทก์ทำขึ้นโดยฝ่าฝืนกฎหมายและเอาเปรียบจำเลยก็ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยประเด็นข้อพิพาทข้อ 1 และข้อ 2 ต่อไปนั้น เห็นว่า สองประเด็นดังกล่าวที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยคือหนึ่งยังไม่ถึงกำหนดชำระหรือไม่ และโจทก์เป็นฝ่ายผิดสัญญาโดยบังคับขายหลักทรัพย์ไปก่อนวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2540 ซึ่งเป็นวันกำหนดชำระหนี้งวดแรกหรือไม่ แต่จำเลยก็มีได้ฎีกาโต้แย้งคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ในสองประเด็นดังกล่าว จึงเป็นฎีกาที่ไม่ขัดแย้ง ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัยสองประเด็นดังกล่าว ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษามานั้นชอบแล้ว ศาลฎีกาเห็นฟ้องด้วย ฎีกาของจำเลยฟังไม่ขึ้น"

พิพากษายืน

(วิเคราะห์ รุ่งรัตน์-วสันต์ สร้อยพิสุทธิ์-วิบูลย์ มีอาสา)

แหล่งที่มา

สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ

แผนก

หมายเลขคดีแดงศาลชั้นต้น

หมายเหตุ

การจัดตั้งตลาดหลักทรัพย์ก็เพื่อส่งเสริมการลงทุนและการพัฒนาตลาดทุนในราชอาณาจักร จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2517 ทั้งนี้เหตุผลในการประกาศใช้ พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวนี้คือ โดยมีความจำเป็นต้องจัดให้มีการตลาดหรือสถานที่อื่นเป็นศูนย์กลางซื้อหรือขายหลักทรัพย์ที่มีสภาพสมบูรณ์ภายใต้การควบคุมของทางการอย่างใกล้ชิด และมีมาตรการอันเหมาะสมเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนส่วนรวมเพื่อเป็นการระดมเงินทุนในการพัฒนาประเทศและการพัฒนาตลาดทุนแต่ต่อมาเมื่อพระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์ฉบับต่อ ๆ มา ก็ให้เหตุผลในการประกาศใช้สรุปได้ว่า เพื่อให้มีการคุ้มครองบุคคลที่ทำการซื้อขายหลักทรัพย์ได้อย่างเหมาะสมทั้งฝ่ายที่เป็นสมาชิกในตลาดหลักทรัพย์และสำหรับผู้ที่ทำการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ของตนในตลาดหลักทรัพย์ เช่น การโอนการจดทะเบียนหลักทรัพย์ เฉพาะอย่างยิ่งยังไม่มียกเว้นคุ้มครองการซื้อหรือขายหลักทรัพย์โดยเป็นการอำพรางหรือในลักษณะต่อเนื่องโดยมีเจตนาเพื่อสร้างราคาของหลักทรัพย์ให้ไม่ตรงต่อสภาพปกติของตลาด การซื้อหรือขายหลักทรัพย์ของบุคคลผู้อยู่ในตำแหน่งหน้าที่ที่สามารถล่วงรู้ข้อเท็จจริงอันเป็นการเอาเปรียบบุคคลภายนอก

การเสนอหรือขายหลักทรัพย์ล่วงหน้าโดยไม่มีหลักทรัพย์อยู่ในครอบครอง และการซื้อหรือขายหลักทรัพย์โดยแพร่ข่าวว่าราคาของหลักทรัพย์จะขึ้นหรือลง เพราะมีการสร้างราคา ฯลฯ เป็นต้น เพื่อให้การดำเนินงานของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้เป็นไปโดยเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศจึงการตราพระราชบัญญัติฉบับต่อมาเพื่อให้เหมาะสม และสามารถควบคุมการกระทำดังกล่าวได้และแม้แต่พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ก็มีเหตุผลในการประกาศใช้ว่า เพื่อการพัฒนาตลาดทุนของประเทศและพัฒนาตลาดหลักทรัพย์ได้กว้างขวาง และใช้เป็นเครื่องมือในการระดมทุนให้มีมาตรการที่จะคุ้มครองผลประโยชน์ของผู้ลงทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงสมควรมีกฎหมายและหน่วยงานที่เป็นศูนย์รวมในการกำกับดูแลและพัฒนาการลงทุน เมื่อพิจารณาถึงเหตุผลของการประกาศใช้กฎหมายดังกล่าวแล้ว เห็นได้ว่าเป็นการคุ้มครองผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจของประเทศ และพัฒนาการลงทุนอันเป็นปัจจัยสำคัญ กล่าวโดยเฉพาะมีการกำกับดูแล เพื่อให้มีการเอาเปรียบซึ่งกันและกันทั้งเป็นการคุ้มครองผู้ลงทุนส่วนหนึ่งด้วย ดังนั้น พระราชบัญญัติฉบับนี้จึงเป็นกฎหมายในลักษณะที่บัญญัติถึงสิทธิของบุคคลในทางแพ่งเกี่ยวกับหนี้สินระหว่างผู้ลงทุน ซึ่งเป็นตัวการและบริษัทสมาชิก ซึ่งเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ที่เป็นตัวแทนแล้ว ยังเป็นกฎหมายที่บัญญัติถึงการจัดตั้งตลาดหลักทรัพย์คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ การดำเนินงาน การกำกับและควบคุม รวมถึงการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ และบทกำหนดโทษในการฝ่าฝืนบทบัญญัติต่าง ๆ มีข้อพิจารณาเกี่ยวกับข้อวินิจฉัยของคำพิพากษาศาลฎีกาที่

หมายเหตุนี้ จำเลยทำหนังสือรับชำระหนี้ ส่วนที่ขาดทุนในการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ แล้วต่อมาทราบว่าโจทก์ไม่ปฏิบัติตามประกาศตลาดหลักทรัพย์ เรื่องการบังคับขายหลักทรัพย์ที่เป็นประกัน เมื่อหลักทรัพย์ที่จำเลยวางเป็นหลักประกันมีราคาลดต่ำกว่าอัตราส่วนที่โจทก์ต้องปฏิบัติตามประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กล่าวคือ บริษัทสมาชิก จะต้องบังคับขายหลักทรัพย์ที่ลูกค้ำวางประกันเมื่อมีมูลค่าลดต่ำกว่าร้อยละ 15 จำเลยจึงไม่ยอมชำระหนี้ตามหนังสือรับชำระหนี้ดังกล่าว ปัญหาที่ศาลฎีกาคิดนี้วินิจฉัยจึงมีเพียงว่า หนังสือรับชำระหนี้ที่จำเลยทำให้แก่โจทก์ดังกล่าว เกิดขึ้นจากการที่โจทก์ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและตกเป็นโมฆะหรือไม่ จะเห็นได้ว่า แม้โจทก์จะไม่บังคับขายหุ้นที่เป็นประกันเมื่อมูลค่าของหุ้นลดต่ำกว่าอัตราตามประกาศของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยก็ตามแต่ก็เป็นกรณีที่ไม่ยอมชำระหนี้ให้แก่โจทก์ไว้โดยชอบก่อนการบังคับขายหลักทรัพย์แล้ว ทั้งโจทก์ฟ้องจำเลยตามหนังสือรับชำระหนี้ นั้น แสดงว่านี่ดังกล่าวชอบด้วยกฎหมาย และพอจะถือได้ว่าจำเลยซึ่งเป็นตัวการได้ให้ความยินยอมแก่โจทก์ซึ่งเป็นตัวแทนกระทำการตามที่จำเลยทำหนังสือรับชำระหนี้ได้ ก่อนทำหนังสือรับชำระหนี้จำเลยไม่เคยโต้แย้งเลยว่านี่ดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นการเอาเปรียบจำเลยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการบังคับขายหลักทรัพย์ เคยมีการผ่อนปรนมิให้มีการบังคับขายได้ แต่น่าจะต้องเป็นความยินยอมกันทั้งสองฝ่าย ซึ่งคณะกรรมการ ก.ล.ต. ให้บริษัทตัวแทนพิจารณาใช้ดุลพินิจเป็นราย ๆ ไป เมื่อลูกค้ำผู้ลงทุนมีคำร้องขอผ่อนปรนการบังคับขายแต่หากไม่มีการร้องขอผ่อนปรนจากผู้ลงทุนแล้ว บริษัท ตัวแทนจะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย จะใช้สิทธิผ่อนปรนไม่บังคับขายเองไม่ได้ เพราะมิฉะนั้นแล้วก็จะเป็นการยกเลิกหลักเกณฑ์และวิธีการตามประกาศของตลาดหลักทรัพย์ดังกล่าว ดังนั้น การที่หนังสือรับชำระหนี้ของจำเลยระบุไว้ว่า หนี้ที่มีขึ้นจากการซื้อขายหลักทรัพย์ก่อนหรือและขณะทำหนังสือฉบับนี้เป็นรายการที่ถูกต้อง และมีผลผูกพันสมบูรณ์ตามกฎหมายทุกประการลูกค้ำจะไม่ยกเอาเหตุของความไม่สมบูรณ์ของภาระหนี้ ความรับผิดชอบและหลักฐานเอกสารหรือเหตุอื่นใดขึ้นโต้แย้งกับบริษัทโดยเด็ดขาด แสดงว่าจำเลยยอมรับการผ่อนปรนในเรื่องการบังคับขายแล้ว การที่ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าหนังสือรับชำระหนี้ จึงใช้บังคับแก่จำเลยได้จึงน่าจะชอบแล้ว เพราะมิใช่การเอาเปรียบลูกค้ำตามมาตรา 98(3) ดังจำเลยอ้าง แต่หากข้อเท็จจริง เป็นกรณีที่เป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนและเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์ฯ มาตรา 113 โดยตรง และไม่มีประเด็นเกี่ยวกับหนังสือรับชำระหนี้แล้ว มีข้อสังเกตว่าผลของคดีอาจจะเปลี่ยนไปหรือไม่ เพราะการไม่ปฏิบัติตามประกาศของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราส่วนในการให้กู้ยืมเงินเพื่อซื้อหลักทรัพย์โดยมีหลักทรัพย์วางประกัน ซึ่งออกตามความพระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์ฯ มาตรา 113 และมีโทษตามมาตรา 282,283 แม้ทางอาญาจะถือว่าเป็นความผิดเกี่ยวกับรัฐด้วยก็ตาม แต่การกระทำของบริษัทซึ่งเป็นสมาชิกตลาดหลักทรัพย์ กระทำความผิดเป็นเหตุให้ผู้ลงทุนได้รับความเสียหายผู้ลงทุนจึงเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานดังกล่าวอีกด้วย (คำ

พิพากษาฎีกาที่ 2689/2526) เฉพาะอย่างยิ่งคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3571/2526 วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์ฯ ไม่มีบทบัญญัติใดห้ามประชาชน ซึ่งได้รับความเสียหายเป็นโจทก์ฟ้องในความผิดทางอาญาและการประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ ก็เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนส่วนรวมโจทก์จึงเป็นผู้เสียหายและมีอำนาจฟ้องจำเลยในความผิดตามพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ สำหรับความรับผิดทางแพ่ง ข้อพิพาทกันเรื่องนี้คำหุ้ที่ลูกคำตั้งให้บริษัทฯ เป็นนายหน้าตัวแทนซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ บทกฎหมายที่ยกมาปรับแก้คดีคือเรื่องตัวการตัวแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 807 ตัวแทนต้องดำเนินการตามทางที่เคยทำกันมาในกิจการค้าขายอันเขาให้ตนทำอยู่นั้น เป็นการแสดงชัดแจ้งว่าต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่บัญญัติไว้ในเรื่องนั้น ๆ ด้วย การที่บริษัทฯ ซึ่งเป็นสมาชิกตลาดหลักทรัพย์ไม่บังคับขายหลักทรัพย์ของลูกคำที่วางเป็นประกัน เมื่อมูลค่าของหุ้นลดต่ำกว่าอัตราที่ตลาดหลักทรัพย์ประกาศกำหนด แต่กลับบังคับขายภายหลังที่มูลค่าของหุ้นนั้นลดต่ำลงไปกว่านั้นอีก เป็นการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามประกาศของตลาดหลักทรัพย์ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมาย พระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์มาตรา 113 ซึ่งเป็นหน้าที่ของบริษัท สมาชิกจะต้องบังคับขายตามกฎหมายทันที เมื่อเข้าหลักเกณฑ์ดังกล่าว โดยลูกคำไม่จำเป็นต้องสั่งขายหรือลูกคำจะห้ามไม่ให้ขายก็ไม่ได้ต้องปฏิบัติตามการให้เป็นไปตามกฎหมาย เมื่อบริษัทสมาชิก ซึ่งเป็นตัวแทนฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าว ทำให้เกิดความเสียหายแก่ลูกคำซึ่งเป็นตัวการบริษัทสมาชิกต้องรับผิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 812 ประกอบกับนั้นนั้นย่อมเกิดจากนิติกรรมอันไม่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 150 ผลของคดีตามข้อเท็จจริงที่ยกขึ้นนี้ น่าจะต้องเปลี่ยนไปจากแนววินิจฉัยของคำพิพากษาศาลฎีกาฉบับที่หมายเหตุนี้ สุวรรณ ตระการพันธุ์